

Innst. 296 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:82 S (2010–2011)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tilrettelegging for energiproduserende bygg i Norge

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova gir støtte til utbygging av demonstrasjonsprosjekter for plussus i alle størrelser, og gjøre det slik at støtten til energieffektive bygninger også omfatter private husholdninger.
2. Stortinget ber regjeringen forenkle og gjøre saksgangen raskere for energianlegg tilknyttet bygninger som leverer strøm til nettet ved å la sakene behandles av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) lokalt slik det i dag gjøres med de minste småkraftverkene.
3. Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at minst ett statlig byggeprosjekt bør være et plussbygg.
4. Stortinget ber regjeringen snarest innføre et eget energimerke for plussus.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Marianne Marthinsen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Oskar J. Grimstad, Henning Skumsvoll og Ketil Solvik-

Olsen, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og fung. leder Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Snorre Serigstad Valen, fra Senterpartiet, Knut Magnus Olsen, og fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Hjemdal, viser til at det er en politisk intensjon å redusere energibruken i bygg. Dette må dog skje samtidig som man skal ivareta bygningsmassens funksjon og velferden til beboerne/brukerne. Det er viktig å ha en gjennomtenkt energibruk. Lys og varme i husene er viktig for velferden til folk flest. Sikker tilgang til fornuftig priset energi er viktig for næringsliv og industri.

Komiteen støtter arbeidet med å utvikle boliger og næringsbygg som er mindre energikrevende. Det er viktig at man i dette arbeidet har et helhetssyn, hvor kostnader og målsettinger sees i sammenheng, og at man innehar både mangfold og fleksibilitet i løsningene som fremmes. Løsningene for optimal utforming av bygg og tilhørende energiløsninger vil variere i tråd med byggets funksjon og lokalisering. Mens bygg med stort varmebehov kan forsvare egen infrastruktur for vannbåren varme, så vil bygg med behov for lite tilført energi i større grad forsvare bruk av elektrisitet også til varmeformål.

Komiteen viser til at det er viktig å skille mellom energieffektivisering og energiomlegging. Målet om redusert bruk av energi må ikke nødvendigvis bety at man må skifte energiform. Valg av energikilde/-bærer må sees i sammenheng med blant annet kostnaden for alternative/parallelle infrastrukturer, behov for ulike tekniske apparater og selve energikostnaden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at i tillegg må bruken og ener-

gibehovet i det enkelte bygg legges til grunn for de energiløsninger som velges.

Komiteen viser til at man bør forsøke å se energibehov i et større område i en sammenheng, slik at bygg med stort kjølebehov kan kobles opp mot bygg med stort varmebehov, og derved utnytte hverandres systemer for en mer optimal energibruk. Dette bør også ligge til grunn i Enovas arbeid, slik at man kan se på større områder dersom en/flere byggeiere legger opp til det.

Komiteen stiller seg positiv til intensjonene som fremkommer i Representantforslag 82 S (2010–2011).

Komiteen viser til at Enova nylig har igangsatt et forprosjekt kalt «fremtidens bygg» med det formål å kunne utvikle et tilbud til de aller mest ambisiøse aktørene i markedet. Dette er i retning av forslagsstillerens ønske. Komiteen imøteser gjennomføringen av dette prosjektet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, ber regjeringen informere Stortinget på egnet måte om fremdriften i prosjektet og om resultater. Flertallet vil understreke at dette prosjektet bør favne om både store og små byggentreprenører, slik at man stimulerer til bred interesse og konkurranse om å utvikle slike «fremtidens bygg».

Komiteen imøteser at det offentlige blir en drivkraft i å utvikle gode demonstrasjonsbygg for bruk av fornuftig, energieffektiv teknologi. Dette både for å spare energikostnader og for å demonstrere og dra erfaring av ny teknologi.

Komiteen viser til at NVE skal evaluere ordningen med energimerking av bygg etter ett års drift av ordningen. Komiteen imøteser at NVE ved en slik evaluering også vurderer et eget energimerke for plusshus.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, ønsker høyere prioritet i arbeidet med utvikling og implementering av løsninger som gjør det mulig for hus å bli strømleverandør, og at regelverket rundt dette må kraftig forenkles. Flertallet viser til at Norges vassdrags- og energidirektorat har gitt en generell dispensasjon som legger til rette for at en forbrukskunde som i enkelttimer har overskuddskraft, kan levere denne inn i nettet. Flertallet mener NVE må videreutvikle dette, slik at man er

forberedt på større utbredelse av plusshus i fremtiden.

Flertallet tar opp forslagene fremsatt i Dokument 8:82 (2010–2011).

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til Dokument 8:30 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Lars Myraune, Svein Harberg og Janne Fardal Kristoffersen om tiltak for energieffektivisering av bygninger.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at det bør legges til rette for utvikling og implementering av løsninger som gjør det mulig for hus å bli strømleverandør. Disse medlemmer viser til at Norges vassdrags- og energidirektorat har gitt en generell dispensasjon som legger til rette for at en forbrukskunde som i enkelttimer har overskuddskraft, kan levere denne inn i nettet. Disse medlemmer er positiv til en slik forenkling av regelverket. Det er foreløpig få erfaringer med hvordan regelverket knyttet til plusshus fungerer i praksis. Disse medlemmer ønsker at det vurderes ytterligere forenklinger i saksbehandlingen, dersom det skulle vise seg at regelverket ikke fungerer tilfredsstillende.

Disse medlemmer viser for øvrig til at forvaltningen av statens eierskap i Enova skjer i tråd med Statsforetaksloven og statens hovedprinsipper for godt eierskap. Disse medlemmer viser videre til at statsforetaksloven regulerer kompetansefordelingen mellom styret, daglig ledelse og eier – og at det er styret i ENOVA som har det overordnede ansvaret for den forsetningsmessige driften og utviklingen av foretaket.

Disse medlemmer foreslår at Dokument 8:82 (2010–2011) vedlegges protokollen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Dokument 8:82 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tilrettelegging for energiproduserende bygg i Norge – vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova gir støtte til utbygging av demonstrasjonsprosjekter for pluss hus i alle størrelser, og gjøre det slik at støtten til energieffektive bygninger også omfatter private husholdninger.

II

Stortinget ber regjeringen forenkle og gjøre saksgangen raskere for energianlegg tilknyttet bygninger som leverer strøm til nettet ved å la sakene behandles av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) lokalt, slik det i dag gjøres med de minste småkraftverkene.

III

Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at minst ett statlig byggeprosjekt bør være et plussbygg.

IV

Stortinget ber regjeringen snarest innføre et eget energimerke for pluss hus.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 5. april 2011

Sir A. Meling

fung. leder

Ketil Solvik-Olsen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til Energi- og miljøkomiteen, datert 21. mars 2011

Vedrørende Representantforslag 82 S (2010-2011) fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tilrettelegging for energiproduserende bygg i Norge

Jeg viser til Energi- og miljøkomiteens oversendelse av Representantforslag 8:82 S (2010-2011) av 16. februar 2011, fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden, om tilrettelegging for energiproduserende bygg i Norge.

Forslaget lyder som følger:

1. *Stortinget ber regjeringen sørge for at Enova gir støtte til utbygging av demonstrasjonsprosjekter for pluss hus i alle størrelser, og gjøre det slik at støtten til energieffektive bygninger også omfatter private husholdninger.*
2. *Stortinget ber regjeringen forenkle og gjøre saksgangen raskere for energianlegg tilknyttet bygninger som leverer strøm til nettet ved å la sakene behandles av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) lokalt slik det i dag gjøres med de minste småkraftverkene.*
3. *Stortinget ber regjeringen snarest sørge for at minst ett statlig byggprosjekt bør være et plussbygg.*
4. *Stortinget ber regjeringen snarest innføre et eget energimerke for pluss hus.*

1. Støtteordning gjennom Enova

Enovas hovedformål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal i den forbindelse forestå forvaltningen av midlene fra Energifondet. Energifondet skal være en langsiktig finansieringskilde for energiomleggingen.

Styringen av Enova følger prinsippene for mål- og resultatstyring. Det er lagt opp til en klar ansvars- og rollefordeling mellom departementet som oppdragsgiver og Enova som oppdragstaker. Målene for virksomheten er formulert gjennom formålet for Energifondet, samt hovedmål og resultatmål som er fastsatt etter avtale mellom departementet og Enova. I henhold til gjeldende avtale skal Enova bidra til økt fornybar varme- og energiproduksjon og energisparing tilsvarende minimum

18 TWh/år innen utgangen av 2011. Gjeldende avtale med Enova går ut på dato 31. desember 2011. Departementet vil i løpet av 2011 innlede forhandlinger med Enova om ny avtale med sikte på ikrafttre-

delse 1. januar 2012. I tillegg til avtalen fastsetter departementet tildelingsbrev for Enova.

Det er lagt opp til en mest mulig kostnadseffektiv forvaltning av midlene i Energifondet i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger for opprettelsen av Enova og Energifondet. Det er derfor Enovas oppgave å utforme programmer og programkriterier som til enhver tid er best mulig tilpasset markedene, innenfor de rammer som settes av avtalen.

Enova har en bred satsing rettet mot byggsektoren. Et nytt program for energieffektive bygg og utomhusanlegg, ble lansert 1. juni 2010. Enova tilbyr investeringsstøtte til fysiske tiltak som bidrar til å redusere energibruken i eksisterende bygg og anlegg. De store energieresultatene kommer i tiltak i denne typen bygg.

I tillegg har Enova et eget tilbud om investeringsstøtte til investorer som skal bygge passivhus og lavenergibygger innenfor alle bygningskategorier. Både nye bygg og omfattende rehabiliteringsprosjekter er omfattet av programmet. Enova har etablert et rådgiverteam og en støtteordning til utredning og prosjektering av passivhus. Enova har også bidratt i arbeidet med å utforme en norsk standard for passivhus. Satsingen gir begrensede energieresultater per krone, men er et ledd i det langsiktige arbeidet for at energieffektive bygg skal bli den foretrukke løsningsen i markedet. Byggbransjen er fortsatt i en fase der de opparbeider kompetanse og henter erfaring med bygging av lavenergihus og passivhus. I tiden fremover vil det være viktig å hente inn datagrunnlag og opparbeide erfaring om hvordan bruk av tettere bygninger, som for eksempel passivhus, fungerer under norske klimaforhold.

Støtte til lavenergibyggerprosjekter utgjorde om lag 2,5 prosent av Enovas samlede kontraktsfestede byggportefølje i 2010, mens støtte til passivhus utgjorde om lag 4,3 prosent. Det er grunn til å tro at det fortsatt vil være relativt få aktører som ønsker å bygge lavenergibygger og passivhus i Norge i nærmeste fremtid.

Et pluss hus er et bygg der det installeres ulike energiteknologier i tilknytning til bygningskroppen som reduserer behovet for kjøp av energi i markedet. I perioder kan bygget også ha overskudd av energi. Aktører med ambisjoner om å bygge pluss hus kan per i dag få støtte gjennom Enova til å bygge en bygningskropp tilsvarende passivhusstandard gjennom programtilbudet for passivhus og lavenergibygger. I tillegg kan det søkes om støtte til demonstrasjon av

enkeltkomponenter eller teknologier som kan bidra til å løfte passivhusene til å bli plusshus. Boligeiere kan få støtte til enkelte teknologier som inngår i plusshuskonseptet gjennom tilskuddsordningen for husholdninger. Markedet for plusshus er imidlertid kommet vesentlig kortere enn markedet for passivhus. Enova opplyser at de hittil kun har mottatt noen få enkelthenvelser om mulighetene for støtte til plusshusprosjekter. Enova opplyser også at de nylig har igangsatt et forprosjekt kalt "Framtidens bygg" med det formål å kunne utvikle et tilbud til de aller mest ambisiøse aktørene i markedet. Enovas mandat er å følge med på utviklingen i markedene og tilpasse programmene til denne utviklingen.

2. Bygninger som leverer strøm til nettet

Som olje- og energiminister er jeg opptatt av forsyningsikkerhet, og dermed hvor mye energi som må tilføres bygningsmassen. Energiteknologi som installeres i tilknytning til bygningskroppen vil bidra til en bedre energibalanse. Slike tiltak er derfor likeverdige med tiltak for en mer energieffektiv bygningskropp. Jeg er også opptatt av å legge til rette for at bygninger med energianlegg gis anledning til å levere overskuddskraft til nettet.

For kraftprodusenter som ønsker å levere strøm på nettet stilles i utgangspunktet følgende krav til konsesjon:

- Krav om anleggskonsesjon for elektriske anlegg med spenning over 1 000 volt vekselstrøm eller 1 500 volt likestrøm.
- Krav om omsetningskonsesjon for alle former for leveranse av elektrisk energi.

NVE opplyser at de per i dag har begrenset erfaringen med plusshus. Plusskunder som leverer elektrisk energi til nettet i enkelttimer er allerede fritatt for kravet til omsetningskonsesjon. Norges vassdrags- og energidirektorat har gitt en generell dispensasjon som legger til rette for at en forbrukskunde som i enkelttimer har overskuddskraft kan levere denne inn i nettet. Nettselskapet kan kjøpe kraften og tariffere kunden nettleie på en enklere måte enn det som gjøres overfor ordinære produsenter. Kunden må ta kontakt med sitt lokale nettselskap. Ordningen er frivillig for begge parter og det må oppnås enighet mellom kunde og nettselskap.

3. Statlige bygninger

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (FAD) har gjennom Statsbygg et overordnet

ansvar for mye av eiendomsforvaltningen i staten, og for gjennomføringen av en rekke byggeprosjekter.

Tre virksomheter under Olje- og energidepartementet har lagt stor vekt på energieffektivitet ved nybygging og rehabilitering av sine kontorbygg. Enova flyttet inn i et nytt kontorbygg i 2009. Bygget er et lavenergibygg og er blant de mest energieffektive kontorbyggene i Norge i dag. Oljedirektoratet flyttet for kort tid siden inn i et nytt bygg på Ullandhaug i Stavanger. Statens eiendomsselskap Entra var byggherre og er eier av det nye bygget. Bygget har fått energimerke B, noe som innebærer at det oppfyller strenge krav til både energikilder og energibruk. Jeg kan også vise til at NVEs lokaler på Majorstuen for tiden er under renovering av Entra. Også dette bygget kommer til å fremstå som et moderne og energieffektivt kontorbygg når arbeidet er ferdigstilt, og vil oppfylle kravene for å oppnå energimerke B.

4. Energimerkeordningen

Ordningen med energimerking av bygg skal sikre bygningseiere, leietakere og andre aktører i eiendomsmarkedet grunnleggende informasjon om energitilstanden til bygningen. Målet er at energitilstanden i en bygning kan inngå som en del av beslutningsgrunnlaget for kjøp og leie, og at boligeiere og næringsliv over tid skal utføre energirelaterte tiltak.

NVE har utviklet energimerkesystemet. Det utstedes en energiattest som består av et energimerke, en tiltaksliste og en dokumentasjon av de opplysningene utregningen bygger på. Energimerket består av en energikarakter og en oppvarmingskarakter. Energikarakteren går fra A til G, og er basert på beregnet levert energi. Oppvarmingskarakteren gis med en femdelt fargerangering fra rødt til grønt, og rangerer boligen eller bygningen etter hvilket oppvarmingsystem som er installert.

I beregningen av energikarakter tas det hensyn til energiløsninger som begrenser behovet for levert energi. Utnyttelse av solenergi gjennom solfanger og solceller, samt bruk av varmepumpe for utnyttelse av omgivelsesvarme inngår derfor i beregningene i energimerkeordningen og vil kunne forbedre energikarakteren til en bygning.

Det er et stort spenn mellom energibehovet i ulike bygninger, og skalaen for energikarakter er lagt opp slik at den skal kunne favne hele bygningsmassen. Det er krevende å oppnå de høyeste energikarakterer og foreløpig har kun et fåtall bygninger blitt merket med energikarakteren A. NVE vil følge utviklingen nøye og det er lagt opp til å evaluere ordningen etter ett års drift.

